

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

Założenie parkowe w m. Przytoń – dawny staw

I. WSTĘP

Przedmiotem planowanych prac konserwatorskich i restauratorskich jest staw znajdujący się na terenie założenia parkowego w m. Przytoń na działce nr 9/17. Zabytek jest wpisany do rejestru zabytków pod nr 1177 decyzją z dnia 13.06.1983 roku.

II. HISTORIA

Założenie parkowe w miejscowości Przytoń o powierzchni ca. 8,30 ha powstało II połowie XIX wieku w stylu krajobrazowym naturalistycznym. Istnieje główny węzeł założenia, neoklasycystyczny dwór z 1897 roku. Zachował się podstawowy skład gatunkowy drzew i krzewów (decyzja w sprawie wpisania do dobra kultury do rejestru zabytków z dnia 13 czerwca 1983 r. nr Kl.IV.-5340/13/83 nr 1177).

Po II wojnie światowej majątek upaństwowiono. Obecnie część terenu parku, w tym działka nr 9/17, jest zarządzana przez gminę Drawsko Pomorskie.

We wschodniej części założenia parkowego, przy drodze gruntowej, znajduje się mały owalny staw bezodpływowy (PP Pracownia Konserwacji Zabytków w Szczecinie Pracownia Dokumentacji Naukowo-Historycznej, Park dworski Przytoń Gmina Ostrowice Ewidencja Ogólna Dendrologiczno-Techniczna- inż. Grzegorz Engel nr umowy 121/PDNH/81 rok 1981 s.5). Staw z upływem czasu przestał pełnić swoją funkcję. Został częściowo zasypany ziemią i gruzem przez nieznaną sprawców. Planowane prace mają za zadanie przywrócenie stawu bezodpływowego, istniejącego pierwotnie na terenie założenia parkowego w Przytoniu.

III. TECHNIKA WYKONANIA STAWU

Staw powstał poprzez usunięcie gruntu i wykonanie zagłębienia terenu o powierzchni około 750 m², posiada brzegi nieutwardzone wykonane z gruntu rodzimego o jednolitym nachyleniu około 35%. Nie stwierdzono dawnych urządzeń technicznych na ww. obiekcie, umożliwiających zasilanie, magazynowanie wody lub też odwadnianie stawu. Na dnie stawu po okresach silnych opadów gromadzi się woda opadowa, brak innych źródeł doprowadzenia/odprowadzania wody do stawu.

IV. OPIS STANU ZACHOWANIA

Stan zachowania stawu jest zły. Brzeg od strony wschodniej został zniszczony poprzez nielegalne wieloletnie wysypywanie ziemi, gruzu i różnego rodzaju odpadów. W rejonie stawu na skutek braku pielęgnacji zieleni parkowej, pojawiły się samosiewy drzew, krzewów oraz posusz z drzew, które uległy naturalnemu zniszczeniu.

V. ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Celem prac konserwatorskich i restauratorskich jest usunięcie zniszczeń powstałych na skutek niewłaściwego użytkowania stawu oraz pod wpływem czynników środowiska, zabezpieczenie zabytku oraz przywrócenie jego walorów estetycznych i krajobrazowych.

Prace zostaną poprzedzone zgłoszeniem wodnoprawnym, którego celem jest zgodnie z art. 394 ust.1 pkt. 9 w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2017 poz.1566 ze zmianami) wykonanie (odbudowa) stawu zasilanego wodami roztopowymi i opadowymi oraz gruntowymi o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3,0 m od powierzchni terenu w części działki nr ewidencyjny 9/17, obręb Przytoń, gmina Drawsko Pomorskie.

Celem planowanego do wykonania (odbudowy) urządzenia wodnego jest usunięcie zalegającego gruzu i namułu. W całości działki i na działkach przyległych brak jest zaewidencjonowanych urządzeń melioracji wodnych. Staw o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu działki nr ewidencyjny 9/17, obręb Przytoń, gmina Drawsko Pomorskie, którego wnioskujący jest właścicielem.

Całość planowanych czynności, zmierzających do wykonania (odbudowy) stawu nie wpłynie negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne. Wnioskowany do odbudowy staw stanowi część założonego w drugiej połowie XIX wieku parku, który miał charakter krajobrazowy i służył najprawdopodobniej do wypoczynku.

Prace polegać będą na usunięciu z obszaru dna stawu ziemi, odpadów, gruzu i kamieni, które zostały tam zgromadzone i doprowadziły do degradacji stawu. Prace zostaną wykonane ręcznie, odpady zostaną odtransportowane na wysypisko. Brzegi stawu w miejscach gdzie usunięte zostaną zanieczyszczenia, zostaną uformowane w taki sam sposób jak został uformowany brzeg, który nie został zmieniony na przestrzeni czasu (od strony zachodniej).

Z uwagi na widoczne zaśmiecenia w czaszy stawu, czyli składowanie odpadów w miejscu do tego nieprzeznaczonym tzw. nielegalne wysypisko, zgodnie z art. 26 ustawy o odpadach Gmina Drawsko Pomorskie jest zobowiązana do ich niezwłocznego usunięcia.

Dodatkowo, ponieważ brzegi i dno stawu porastają samosiewy wierzby i bzu czarnego można rozważyć ich usunięcie oraz usunięcie drzew suchych i suchych gałęzi znajdujących się w obrębie stawu i przy brzegach.

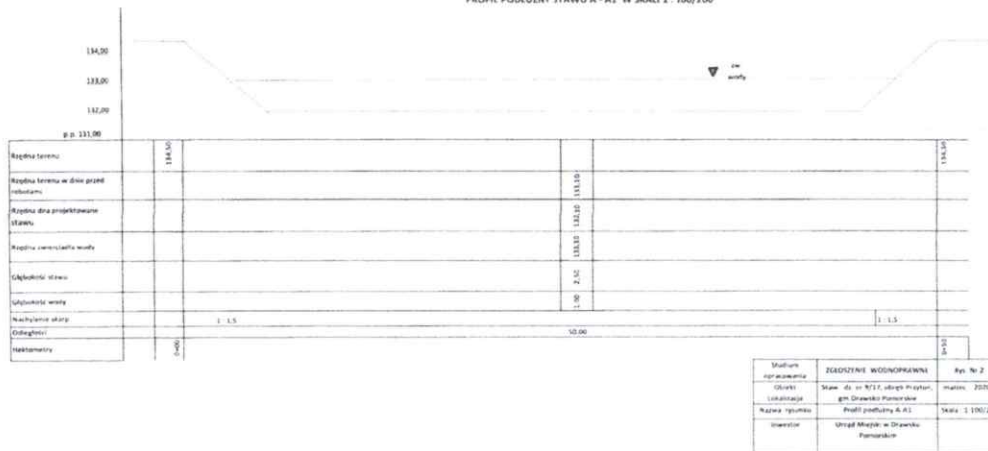
VI. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

Odbudowa stawu.

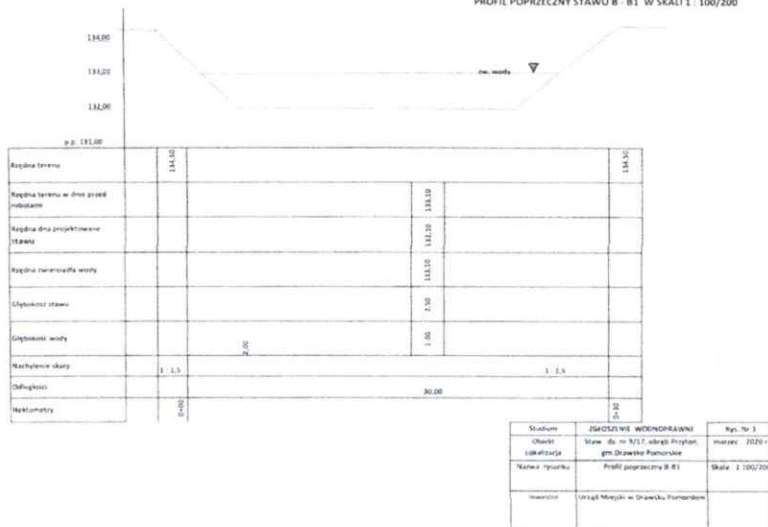
Kształt stawu to owal zbliżony do figury płaskiej „deltoidu” o wymiarach: długość stawu przekrój A-A1 wynosi 50 mb, szerokość stawu przekrój B-B1 wynosi 30 mb. Powierzchnia stawu $P=1/2 \times a \times b = 750 \text{ m}^2$. Rzędna terenu obecnie przed usunięciem zanieczyszczeń w dnie wynosi 133,10 m.n.p.m., rzędna krawędzi skarpy 134,50.

PROFIL PODUŻNY STAWU A - A1 W SKALI 1 : 100/200

PROFIL POPRZECZNY STAWU B - B1 W SKALI 1 : 100/200

Zalegający gruz i namuł w czaszy stawu należy usunąć, dno stawu posadzić na rzędnej 132,10 m. n. p. m., co określono na podstawie przeprowadzonej wizji w terenie, podczas której w przybliżeniu określono grubość warstwy namułu.

Skarpy stawu wykonać z nachyleniem 1;1,5 i po wkopaniu obsiać mieszanką traw. Teren wokół stawu pozostaje na obecnych rzędnych, kierunek spływu wód powierzchniowych w stronę stawu, zgodnie z istniejącym ukształtowaniem terenu. Gruz zostanie wywieziony i poddany utylizacji. Namuł z wykopu zostanie zagospodarowany przez inwestora w granicach działki 9/17, obręb Przytoń, gmina Drawsko Pomorskie, po rozplantowaniu namułu teren w otoczeniu stawu obsiany zostanie mieszanką traw.

Zieleń.

Samosiewy drzew i krzewów, znajdujące się w granicach stawu (wierzba, bez czarny) proponuje się usunąć. Proponuje się również usunąć posusz w obrębie stawu i na obszarze bezpośrednio sąsiadującym ze stawem, ze względów estetycznych i porządkowych.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia wydanego na wniosek: posiadacza nieruchomości - za zgodą właściciela tej nieruchomości;

Art. 83a wyżej przywołanej ustawy stanowi, że zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, a w przypadku gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków - wojewódzki konserwator zabytków.

Zgodnie z art. 83f :

1. Przepisów [art. 83 ust. 1](#) nie stosuje się do:

- 1) krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²;
- 2) krzewów na terenach pokrytych roślinnością pełniącą funkcje ozdobne, urządzonej pod względem rozmieszczenia i doboru gatunków posadzonych roślin, z wyłączeniem krzewów w pasie drogowym drogi publicznej, na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków oraz na terenach zieleni;
- 3) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
  - a) 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
  - b) 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
  - c) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew;
- 3a) drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 3b) drzew lub krzewów usuwanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego;
- 4) drzew lub krzewów na plantacjach lub w lasach w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- 5) drzew lub krzewów owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków lub na terenach zieleni;
- 6) drzew lub krzewów usuwanych w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych;
- 7) drzew lub krzewów usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu z obszarów położonych między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, z wału przeciwpowodziowego i terenu w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- 8) drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
- 9) drzew lub krzewów stanowiących przeszkody lotnicze, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;

10) drzew lub krzewów usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu ze względu na potrzeby związane z utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych;

11) drzew lub krzewów usuwanych z obszaru parku narodowego lub rezerwatu przyrody nieobjętego ochroną krajobrazową;

12) drzew lub krzewów usuwanych w ramach zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych parku narodowego lub rezerwatu przyrody, planu ochrony parku krajobrazowego, albo planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000;

13) prowadzenia akcji ratowniczej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej lub inne właściwe służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia;

[...]

Z uwagi na brak ekspertyzy dendrologicznej roślin znajdujących się na terenie wskazanym podczas oględzin terenu dawnego stawu, ocena i wnioski w zakresie usunięcia poszczególnych egzemplarzy drzew i krzewów skierowany zostanie do WKZ odrębnym pismem. Na tę okoliczność niezbędne będzie dokonanie między innymi pomiarów roślin i określenie ich przynależności gatunkowej.

Odbudowa stawu możliwa będzie dopiero po usunięciu krzewów oraz drzew znajdujących się w granicach stawu.

Pozostałe drzewa i krzewy tworzące zieleń założenia parkowego, na czas prac muszą zostać bezwzględnie zabezpieczone przed zniszczeniem.

VII. **Fotografie.** Stan w dniu 24 marca 2020 r.

Sporządził:

URZĄD MIEJSKI
w Drawsku Pomorskim
REFERAT OPIEKI NAD ZABYTKAMI
ul. Gen. Wł. Sikorskiego 41
73-500 Drawsko Pomorskie

KIEROWNIK REFERATU

Elżbieta Hotubczat

KIEROWNIK
Referatu Inwestycji i Rozwoju Lokalnego

Dawid Bagnanowicz